

Trong hệ thống giáo dục Phật giáo, cả Nam truyền và Bắc truyền đều có những bài kinh, đồ sộ kinh nói về công ơn sinh thành dưỡng dục của cha mẹ rồi là cội nguồn.

Cũng như có những trang kinh đức Phật dạy những pháp báo đáp ân đức sâu dày đối với song thân một cách thiết thực nhất. Có nghĩa là đức Phật đã chỉ bày cách báo ân cha mẹ chính, hợp đạo lý, có lợi ích trong hiện đời và mai sau.

Hãy nói rõ hơn, đức Phật đã đưa ra tiêu chuẩn để với một người con đức gì là hiếu đễ o thì phải hiếu đễ cả hai mặt sự và lý. Sự là hình thức báo đáp bên ngoài, là lo lắng, chăm nom phụng dưỡng cha mẹ khi mẹ điếu u thì u thn v v t ch t; luôn tôn trọng kính l cha m và không đ c làm cho cha m phiền lòng. Lý là chăm lo để i sng tâm linh cho cha m. Hng cha m phát kh i thi n tâm, gieo t o ph c lành, tu theo chánh đ o; là làm sao cho cha m hi u rõ đng lành, tin sâu nhn qu, thoát ngoài vòng mê tín, ra kh i luân h i nghi p báo, đ t đ c an l c gi i thoát trong hi n t i và t ng lai.

Nói cách khác, mặt để i sng hi n thi n chính là hi u hnh, là phát tâm báo ân. Còn nh làm điếu u tà ác, không tu đng đ o đ c là b t hi u.

Theo quan đi m c a Phật giáo, thi n là không sát sanh, không tr m c p, không tà dâm, không nói d i, không nói hai l i, không nói l i đ c ác, không nói l i phù phi m, không tham, không sân, không si, có chánh ki n. Ng c l i là b t thi n. Mà tham, sân, si chính là g c r c a b t thi n.

Cho nên ng i tu h c Phật pháp phải th y rõ điếu u này đ bi t cách áp đng l i Phật d y vào để i sng sinh ho t c a chính mình, đ m i ngày b t tham, sân, si, thăng ti n trên đng đ o. Đ c nh v y m i th t s là ng i con hi u đ o.

Trong đ o Phật, v n đ hi u đ o đ c đ c p trong nhi u trong kinh tng Pali c a Phật giáo nguyên th y và Hán tng c a h phái B c tông nh : kinh Trng B, kinh A Hàm, kinh Báo Ân, kinh Vu Lan B n, kinh Hi u T, kinh Tâm Đ a Quán...

ở đây, chúng tôi s u t p l i m t s ít trong r t nhi u pháp tho i đ c Phật thuy t v công ơn cha m và cách th c đáp đ n c a con cái để i v i cha m h u chia s cùng các b n.

Phật dạy:

*"Cùng t t điếu u thi n không gì h n h u
Cùng t t điếu u ác không gì h n b t hi u"*

(Kính Nhàn Nhàn c)

"Tôi vô tình gặp được bạn nay, chúng sanh lang thang trong vô luân hồi, kiếp thân này như thân khác, sinh đi sinh lại bao kiếp, sống mà chúng ta đã quên còn nhớ ư hồn nọ trong kiếp kia".

(Kính Tụng tụng)

"Này các thiện klee! Có hai người mà các thiện không thể nào quên cho hết đời, đó là cha và mẹ. Nếu có kẻ trái cớng cha, trái phép cớng mẹ, đi xa ngàn dặm, cung phụng đấng mẹ hiền ăn, đấng mẹ, chăn nuôi và thu hoạch thặng, thiện chí cha mẹ có từ từ từ, đi từ từ trên vai đi nữa, cũng chớ a từ đấng ân sâu cha mẹ. Các thiện phải biết, ân cha mẹ nặng nề, báo ân nuôi nấng, đấng mẹ đúng lúc, làm cho ta trưởng thành. Vì thế, mà báo ân đó khó từ. Do vậy, người con hiểu từ từ từ báo đáp công ơn cha mẹ đúng chánh pháp của pháp thiện hành như sau đây:

- Nếu cha mẹ chớ a có niềm tin, phải khuyến khích cha mẹ phát tâm tin tưởng tam bảo.
- Nếu cha mẹ xao tham, phải khuyến khích cha mẹ phát tâm bố thí.
- Nếu cha mẹ theo đuổi ác, phải khuyến khích cha mẹ hướng về đấng thiện.
- Nếu cha mẹ theo tà kiến, phải khuyến khích cha mẹ từ bỏ và chánh kiến.

Làm đấng con như vậy là từ từ cha mẹ đúng với chánh pháp, khi cha mẹ không như đấng con vui trong đời, mà còn gieo phước lành trong đời lại".

(Kính Tăng Nhàn t A Hàm)

- "- Cung kính và vâng lời cha mẹ.
- Phụng dưỡng khi cha mẹ già yếu.
- Giữ gìn thanh danh truyền thống gia đình.
- Báo hiếu tài sản cha mẹ để lại.
- Lo tang lễ chu đáo khi cha mẹ qua đời".

(Kính Trọng B)

"Vô thường là luân hồi. Nay các vị khéo, không đợi gì tìm kiếm chúng sanh trong một thời gian dài này là không một lần nào làm mẹ, làm cha".

(Kính Trọng Ông)

"Tôi là ông nội nam là cha ta, tôi là ông nội là mẹ ta. Bao nhiêu đời kiếp ta đi đó mà sanh ra, nên chúng sanh trong sáu đời là cha mẹ của ta cả".

(Kính Phạm Võng)

"Nay các Thầy Tỳ Kheo! Nếu ông nào biết tôi và đến cho dù cách xa Ta ngàn dặm, nhìn ng ta và xem ông đó như đến gần gũi bên Ta. Còn nếu ông nào không biết tôi và đến, cho dù ông đó có đến gần gũi bên Ta như ng Ta và xem họ cách xa ngàn dặm".

(Kính Tăng Nhứt A Hàm)

"Nếu có ông nào muốn đến vua Phạm Thiên ở trong nhà, hãy hiểu đến ông cha mẹ, vua Phạm Thiên đã có ở trong nhà. Muốn có Đức Thích ở trong nhà, hãy hiểu đến ông cha mẹ, Đức Thích ở trong nhà. Muốn đến tôi thiên thần ở trong nhà, hãy cúng đến ông cha mẹ, tôi thiên thần ở trong nhà. Cho đến muốn cúng đến Thánh Hiền và Phạm, hãy cúng đến ông cha mẹ, các vị Thánh Hiền và Phạm ở trong nhà".

(Kính Tôn Bô Tôn)

"Phê t h i các Th y Sa môn: Con nuôi cha mẹ , l y cam l trăm v làm th c ăn, dùng thiên nh c làm vui tai, s m y ph c h o h ng m c n i thân, vai cồng cha mẹ đi kh p b n ph ng , su t đ i ph ng d ng nh v y, đáng g i là h i u chẳng?

Các Th y Sa môn th a: Ng i này là đ i h i u.

Phê t d y: Ch a g i là h i u.

Phê t b o các Th y Sa-môn: Xem ng i th gian không có h i u th o, ch th này m i g i là h i u: Hãy khuyên cha mẹ b ác làm lành, [th Tam quy](#) g [Ngũ g i](#). Dù cha mẹ s m mai th trì quy g i, ch i u v c i ch t, đ i v i n n ng cha mẹ nuôi d ng, cũng g i t m đ n".

(Kính Hi u T)

M h n còn s ng là m t tr i g i a tr a chói sáng

M h n khu t bóng là m t tr i đã l n

M h n còn s ng là m t trắng sáng t

M h n khu t r i là đêm t i âm u.

(Kính Tâm Đ a Quán)

Vui thay h i u kính M

Vui thay h i u kính Cha

Vui thay kính Sa môn

Kính b c Thánh vui thay.

(Kính Pháp Cú)

"Có hai h ng ng i, này các T Kheo, Ta nói không th tr n đ c. Th nào là hai. Là M và Cha. N u m t bên vai cồng cha, m t bên vai cồng m , làm v y cho đ n trăm tu i, n u đ m bóp, thoa n c t m r a, thoa g i, và d u t i đ y có v i t i u t i n, đ i t i n nh th , này các T Kheo cũng ch a làm đ hay tr n đ m và cha . Vì c sao? Vì r ng, này các T Kheo, cha mẹ đã làm nh i u cho con cái, nuôi n ng, nuôi d ng con khôn l n, g i i th i u con vào đ i".

(Kính Tăng Chi I)

"Làm con đời này cha mẹ đem chút lòng mình cúng dường thì được phước vô lượng, trái lại làm ít đời này bố thí thì đời này cha mẹ lại cũng vô lượng".

(Kính Tụng Bồ Tát)

"Thưa Tôn thầy mà ít đức trên đầu ngón tay rồi hỏi các Thầy Tỳ Kheo, đức trên đầu ngón tay Ta nhiều hay đức trên quỳ đũa của này nhiều?"

— Bồ tát Đức Thầy Tôn! Đức trên đầu ngón tay Như Lai so với đức trên quỳ đũa của thì quá ít.

— Cũng vậy, này các Thầy Tỳ Kheo, chúng sanh hiểu kính với cha mẹ thì quá ít, như đức trên đầu ngón tay của Ta, còn chúng sanh không hiểu kính với cha mẹ lại quá nhiều như đức trên đũa của".

(Kính Tụng pháp)

"Chúng ta con bố thí hiểu, sau khi chết bỏ đũa vào đũa ngọc A n, lại bỏ thiêu đốt, ăn hoàn sạch nóng, uống nước uống sôi, gọt mướp đâm chém ngày đêm chết sống muôn lần, đến trăm ngàn kiếp không ngừng một giây, sẽ hình phạt tội A n ngọc, rồi tội này nên nghĩ chớ song thân".

(Kính Báo Hiếu)

"Ta trong kiếp quá khứ, như tâm hiểu thu, cúng dường cha mẹ, do công đức đó, nên sinh lên các tầng trời làm Thiên đế, xuống nhân gian thì làm Thánh Vương".

(Kính Hiếu Ngu)

"Thưa Phật còn hỏi thế có một vị chớ Thiên đế nói: "Bồ tát Đức Thầy Tôn, làm sao đức có đức của mình may?"

Phê t đáp:

"Phê ng dể ng cha và mẹ là v n may t i th n ng".

(Kính H n nh Phúc)

"Ta tr i qua nh u k p tu hành thành đ o là nh công n c a cha mẹ nuôi d n ng".

(Kính Phân bi t)

"Th tr i đ t qu th n không b ng có h u v i cha mẹ , vì cha mẹ là hai v th n minh cao nh t trong các th n minh".

(Kính T Th p Nh Ch n ng)

"H u h n nh đ ng đ u trăm h n nh t t. H u c m đ n tr i thì m a hòa gió thu n, h u c m đ n đ t thì muôn v t hóa sinh, h u c m đ n ng i thì m i phúc tăng tr n ng".

(Kh kỉnh)

_" n cha lành nh núi Thái, nghĩa m h n sâu h n b n c . N u ta t trong đ i m t k p, nói công n cha mẹ không th h t".

_"Cha mẹ t i t n nh Phê t t i th , g p th i không có Phê t, khéo th cha mẹ t c là th Phê t v y".

(Kính Tâm Đ a Quán)

"Cha mẹ là Phụng Thiên
Bác đỡ o sỡ đỡ i trổ c
Xong đáng đở c cúng đở ng
Vì thở ng đở n cháu con
Do vỹ bở c hỡ n trí
Đở nh l và tôn trở ng
Dâng thở c ăn nỡ c uở ng
Vỡ i mỡ c và gỡ ng nỡ m
Thoa bóp cùng tỡ m rỡ a
Vỡ i sỡ hành nhỡ vỹ y
Đở i này ngỡ i hỡ n khen
Đở i sau hỡ ng Thiên l c".

(Kính Hỡnh Phúc)

"Thở Tôn l i bỡ o A Nan
n cha nghĩa mỡ mỡ i phỡ n phỡ i tin
Đở u thở nhỡ t gỡ gìn thai giáo
Mỡ i tháng trỡ ng chu đởo mỡ i bỡ
Thở hai sanh đở gỡ m ghê
Chỡ u đởu chỡ u khỡ mỡ i mê trăm phỡ n
Đở u thở ba thâm ân nuôi đở ng
Cỡ c đở n đởu, bỡ n vỡ ng chỡ ng lay
Thở tỡ ăn đở ng uở ng cay
Đở dành bủi ngỡ t đở đở y cho con
Đở u thở năm l i còn khi ngỡ
n t mỡ nỡ m khô rỏo phỡ n con
Thở sáu sủ nỡ c nhai cỡ m
Mỡ n con no m chỡ ng nhỡ m chỡ ng ghê
Đở u thở bỡ y không chỡ ô uở
Gỡ t đở đở cỡ a trỡ không phỡ n
Thở tám chỡ ng nỡ chia riêng
Nỡ u con đở vỡ ng cha phỡ n mỡ lo
Đở u thở chín mỡ n con sung sỡ ng
Đở u phỡ i mang nghiỡ p chỡ ng cũng cam
Tính sao có l i thì làm
Chỡ ng màng tỡ i l i bỡ giam bỡ cỡ m
Đở u thở mỡ i chỡ ng ham trao chuở t
Dành cho con các cuỡ c thanh nhàn
Thở ng con nhỡ ngỡ c nhỡ vàng

Cha nghĩa mẹ sánh bằng Thái sư n".

(Kính Báo Ân)

"Này các Tỳ Kheo, sáa mà các Thày thầy nhàn nhàn i ngườ i m t vô lợ ng kíp đ n nay còn nhữ u h n n c c a đ i d ng. Quý Thày nên bi t s a c a ngườ i m là nh ng g t máu k t tinh thành nh ng dòng s a ng t truy n đ t qua cho con, m i ngày đ a con b b m l n lên đã rút t a tàn phá thân hình c a ngườ i m khô g y héo mòn, ch t s m cũng vì con".

(Kính Tợ ng ng)

"Ngườ i con nào giàu có mà không bi t hữ u th o ph ng đ ng cha mẹ đó là c a ngỗ đ a đ n b i vong".

(Kính Đ i Vân)

"Ngườ i nào mu n báo n nghĩa to l n c cha mẹ, không có cách nào h n là phát tâm B đ c u giác ngộ, r i tìm cách h ng đ n ngườ i thân c a mình và chúng sanh đ ng phát tâm B đ, đó là cách báo ân r t ráo".

(Kính Ph ng Ti n Ph t Báo Ân)

"Ngườ i con chí hữ u dù có g p đ i n n nh tai tr i, ách n c, đ a ch n... s thoát h m m t cách an toàn. N u giàu thì đ c h ng tr n v n gia tài không b ngh ch c nh, ch ng duyên, n i ngh ch ngo i thù, lu t vua phép n c, tr m c p m t mùa... N u nghèo thì đ i s ng trong s ch thanh nhàn, tr i ng i yêu th ng, danh th m xông kh p, không b c nh n n n kh s, ít b nh t, đ c tăng tu i th ... Sau khi ch t đ c sanh Thiên".

(Kính Hân Phúc)

*"Già a các loài hai chân
Chánh giác là tôi thêng
Trong các loài con cái
Hiếu thuận là tôi thêng".*

(Kính Tăng Chi I)

Như bài viết: "Lời Phật Dạy về công ơn cha mẹ", chúng ta đã thấy được Phật nói thật cụ thể, rõ ràng về ơn cha nghĩa mẹ và những phương cách báo hiếu thông thường mà ai cũng có thể làm được.

Mong rằng tất cả chúng ta đều ghi lòng tạc dạ, luôn nhớ đến ân nghĩa sinh thành sâu dày thâm trọng của cha mẹ để tìm cách đáp đền trong muôn một.

Tâm Chơn

Nguồn: <http://loiphatday.org/loi-phat-day-ve-cong-on-cha-me>